

2012/....(INI)

2.4.2012

ΣΧΕΔΙΟ ΕΚΘΕΣΗΣ

σχετικά με την προστασία των ανηλίκων στον ψηφιακό κόσμο
(2012/....(INI))

Επιτροπή Πολιτισμού και Παιδείας

Εισηγήτρια: Silvia Costa

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίδα
ΠΡΟΤΑΣΗ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ	2
ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ	7

ΠΡΟΤΑΣΗ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με την προστασία των ανηλίκων στον ψηφιακό κόσμο
(2012/....(INI))

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,

- έχοντας υπόψη το άρθρο 165 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
- έχοντας υπόψη τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης¹,
- έχοντας υπόψη τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών, της 20ής Νοεμβρίου 1989, για τα δικαιώματα του παιδιού,
- έχοντας υπόψη την οδηγία 2011/92/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας και την αντικατάσταση της απόφασης-πλαίσιο 2004/68/ΔΕΥ του Συμβουλίου²,
- έχοντας υπόψη την οδηγία 2010/13/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 10ης Μαρτίου 2010, για τον συντονισμό ορισμένων νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την παροχή υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων (οδηγία για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων)³,
- έχοντας υπόψη την οδηγία 2000/31/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 8ης Ιουνίου 2000 για ορισμένες νομικές πτυχές των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, ιδίως του ηλεκτρονικού εμπορίου, στην εσωτερική αγορά («Οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο»)⁴,
- έχοντας υπόψη την απόφαση αριθ. 1718/2006/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Νοεμβρίου 2006, περί εφαρμογής προγράμματος υποστήριξης του ευρωπαϊκού οπτικοακουστικού τομέα (MEDIA 2007)⁵,
- έχοντας υπόψη τη σύσταση 2006/952/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 2006, για την προστασία των ανηλίκων και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και για το δικαίωμα απάντησης σε σχέση με την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας οπτικοακουστικών υπηρεσιών και επιγραμμικών υπηρεσιών πληροφόρησης⁶,

¹ ΕΕ C 83 της 30.3.2010.

² ΕΕ L 335 της 17.12.2011, σελ. 1.

³ ΕΕ L 095 της 15.4.2010, σελ. 1.

⁴ ΕΕ L 178 της 17.7.2000, σελ. 1.

⁵ ΕΕ L 327 της 24.11.2006, σελ. 12.

⁶ ΕΕ L 378 της 27.12.2006, σελ. 72.

- έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την προστασία των ανηλίκων στον ψηφιακό κόσμο (2011/C 372/04) ¹,
 - έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής, της 15ης Φεβρουαρίου 2011, με τίτλο «Το θεματολόγιο της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού» COM(2011)0060,
 - έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής, της 26ης Αυγούστου 2010, με τίτλο «Ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη» COM(2010)0245,
 - έχοντας υπόψη τη Στρατηγική του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα δικαιώματα του παιδιού 2012-2015 (CM 2011 171),
 - έχοντας υπόψη την έκθεση της Επιτροπής, της 13ης Σεπτεμβρίου 2011, σχετικά με την εφαρμογή της σύστασης του Συμβουλίου, της 24ης Σεπτεμβρίου 1998, για την ανάπτυξη της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής βιομηχανίας οπτικοακουστικών υπηρεσιών και υπηρεσιών πληροφόρησης μέσω της προώθησης εθνικών πλαισίων με σκοπό την επίτευξη συγκρίσιμου και αποτελεσματικού επιπέδου προστασίας των ανηλίκων και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, και τη σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 2006, για την προστασία των ανηλίκων και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και για το δικαίωμα απάντησης σε σχέση με την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας οπτικοακουστικών υπηρεσιών και επιγραμμικών υπηρεσιών πληροφόρησης – Η προστασία των παιδιών COM(2011)0556,
 - έχοντας υπόψη τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία των παιδιών από την εκμετάλλευση και τη σεξουαλική κακοποίηση,
 - έχοντας υπόψη το άρθρο 48 του Κανονισμού του,
 - έχοντας υπόψη την έκθεση της Επιτροπής Πολιτισμού και Παιδείας καθώς και τη γνωμοδότηση της Επιτροπής Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων (A7-0000/2012),
- A. λαμβάνοντας υπόψη ότι η προστασία των παιδιών στον ψηφιακό κόσμο πρέπει να πραγματοποιείται τόσο σε ρυθμιστικό επίπεδο, με τη χρήση αποτελεσματικότερων προληπτικών και κατασταλτικών μέσων, όσο και σε εκπαιδευτικό·
- B. λαμβάνοντας υπόψη ότι η ταχεία εξέλιξη της τεχνολογίας καθιστά αναγκαία την άμεση ανταπόκριση μέσω οργάνων μόνιμων και αρμόδιων να δρουν σε διάφορους τομείς·
- Γ. λαμβάνοντας υπόψη ότι το σχολείο προσαρμόζεται σταδιακά στον ψηφιακό κόσμο, όμως με ρυθμούς και τρόπους που δεν συμβαδίζουν με τις μεταβολές που επιφέρει η τεχνολογία στη ζωή των ανηλίκων, ενώ οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί δυσκολεύονται να τους παράσχουν βοήθεια και παραμένουν στο περιθώριο της εικονικής ζωής των ανηλίκων·
- Δ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η άσκηση της ιδιότητας του ευρωπαίου πολίτη καθώς και η πλήρης έκφραση των δικαιωμάτων απαιτεί την πρόσβαση και των ανηλίκων στη χρήση

¹ ΕΕ C 372 της 20.12.2011, σελ. 15.

ασφαλών ψηφιακών μέσων και περιεχομένων·

- E. λαμβάνοντας υπόψη ότι ο βαθμός διάδοσης των μέσων που συγκλίνουν σε ένα ενιαίο ψηφιακό σύστημα ενέχει κινδύνους εύκολης πρόσβασης σε περιεχόμενο παράνομο, ακατάλληλο και επιβλαβές για την ανάπτυξη των ανηλίκων·
- ΣΤ. λαμβάνοντας υπόψη ότι στο πλαίσιο της ελεύθερης κυκλοφορίας των οπτικοακουστικών υπηρεσιών στην ενιαία αγορά, όπου οι πάροχοι ψηφιακών υπηρεσιών έχουν διαφορετικές αρμοδιότητες, είναι υψίστης σημασίας η προστασία των ανηλίκων και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, αλλά όμως η Web TV και τα υβριδικά τηλεοπτικά κανάλια δεν υπόκεινται σε έλεγχο·
- Z. λαμβάνοντας υπόψη ότι τα μέτρα κατά του παράνομου διαδικτυακού περιεχομένου προϋποθέτουν διαφορετικές προσεγγίσεις όσον αφορά τα μέτρα πρόληψης για ανάρμοστες συμπεριφορές·
- H. λαμβάνοντας υπόψη ότι η παραμονή στο Διαδίκτυο προσωπικών πληροφοριών και δεδομένων που αναφέρονται σε ανηλίκους μπορεί να οδηγήσει σε παράνομη επεξεργασία των στοιχείων αυτών αλλά και σε προσβολή της αξιοπρέπειας των ανηλίκων, υπονομεύοντας την κοινωνική ένταξη και την ταυτότητά τους·
- Θ. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι διάφορες μέθοδοι ρύθμισης που εφαρμόζουν οι πάροχοι ψηφιακού περιεχομένου και υπηρεσιών δεν διασφαλίζουν πάντοτε διαφάνεια, ανεξαρτησία, εμπιστευτικότητα, διαχείριση των προσωπικών δεδομένων και προφίλ για εμπορικούς σκοπούς·
- I. λαμβάνοντας υπόψη ότι τα κράτη μέλη επισημαίνουν δυσκολίες στον συντονισμό των πτυχών υιοθέτησης διαφόρων τύπων ταξινόμησης του περιεχομένου ανάλογα με την ηλικία του ατόμου και την επικινδυνότητα του περιεχομένου·

Ένα πλαίσιο δικαιωμάτων και διακυβέρνησης

1. ζητεί από την Επιτροπή να υποβάλει μια ενιαία οδηγία-πλαίσιο για τα δικαιώματα των παιδιών στον ψηφιακό κόσμο, η οποία να ενσωματώνει όλες τις διατάξεις σχετικά με τους ανηλίκους, που προβλέπονται σε προηγούμενες νομοθεσίες της ΕΕ·
2. καλεί όλα τα κράτη μέλη να επικυρώσουν τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία των παιδιών από την εκμετάλλευση και τη σεξουαλική κακοποίηση·
3. επιθυμεί την επέκταση του προγράμματος Safer Internet, με επαρκείς πόρους και προστασία της ιδιαιτερότητας·

Δικαίωμα πρόσβασης και εκπαίδευσης στα μέσα και στα νέα μέσα

4. προσδιορίζει το «Media Education» ως το βασικό εργαλείο για την πρόσβαση και την εκπαίδευση των ανηλίκων στην κριτική χρήση των μέσων και των ευκαιριών που προσφέρει ο ψηφιακός κόσμος και καλεί όλα τα κράτη μέλη να το εντάξουν στο σχολικό πρόγραμμα μαθημάτων και να αξιοποιήσουν τις ορθές πρακτικές του «European Schoolnet»·

5. επαναλαμβάνει τη σημασία τού να τεθούν ο ψηφιακός αλφαριθμητισμός και οι ψηφιακές δεξιότητες των ανηλίκων ως προτεραιότητα της ευρωπαϊκής κοινωνικής πολιτικής·
6. υπογραμμίζει την ανάγκη μιας εκπαιδευτικής συμμαχίας ανάμεσα στην οικογένεια, το σχολείο, την κοινωνία των πολιτών, τους ενδιαφερόμενους φορείς και τις οπτικοακουστικές υπηρεσίες, ώστε να διασφαλιστεί μια δυναμική ισορροπία μεταξύ του ψηφιακού κόσμου και των ανηλίκων·
7. ενθαρρύνει την Επιτροπή να στηρίζει την πρόσβαση των ανηλίκων σε ασφαλές ψηφιακό και ποιοτικό περιεχόμενο στα υφιστάμενα προγράμματα για τους νέους, την εκπαίδευση και τον ψηφιακό κόσμο·
8. συνιστά στην Επιτροπή να προτείνει την αναθεώρηση της οδηγίας σχετικά με την άσκηση τηλεοπτικών δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβάνοντας σε αυτήν την παραγωγή ποιοτικών online και offline υπηρεσιών για νέους, καθώς και στα κράτη μέλη να συμπεριλάβουν τέτοιους στόχους μεταξύ των υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας·
9. υπογραμμίζει την αποτελεσματικότητα της άτυπης, εξωσχολικής εκπαίδευσης και της αλληλοδιδασκτικής εκπαίδευσης ως προς τη διάδοση ασφαλών πρακτικών μεταξύ ανηλίκων όσον αφορά τη χρήση του Διαδικτύου, των κοινωνικών δικτύων, των βιντεοπαιχνιδιών και της κινητής τηλεφωνίας, και παροτρύνει την προώθηση της καθοδήγησης των μαθητών στον τομέα αυτό μέσω του «European Schoolnet»·

Δικαίωμα στην προστασία

Καταπολέμηση του παράνομου περιεχομένου

10. εκφράζει την αποδοκιμασία του για την αργή διαδικασία «κοινοποίησης και απόσυρσης περιεχομένου» σε ορισμένα κράτη μέλη και επικροτεί την πρωτοβουλία της Επιτροπής να δημοσιεύσει μια σχετική αξιολόγηση των επιπτώσεων·
11. καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να ενισχύσουν τη συνεργασία μεταξύ των δυνάμεων επιβολής της τάξης με στόχο την προστασία των ανηλίκων όσον αφορά online εγκληματικές πράξεις, καθώς και τον συντονισμό των ανοιχτών τηλεφωνικών γραμμών, και να συνάπτουν για τον σκοπό αυτό συμφωνίες με τους παρόχους υπηρεσιών Διαδικτύου·
12. παροτρύνει τα κράτη μέλη να διατηρήσουν τις εθνικές ανοιχτές τηλεφωνικές γραμμές που συνάδουν με τα πρότυπα της INHOPE και να αναλύουν προσεκτικά τα αποτελέσματα, διασφαλίζοντας ότι κάθε εθνική ανοιχτή τηλεφωνική γραμμή είναι σε θέση να δρα προς το γενικό συμφέρον·
13. ζητεί από την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να βελτιώσουν την ενημέρωση σχετικά με τις ανοιχτές τηλεφωνικές γραμμές για τους ανηλίκους και τις οικογένειές τους·
14. υποστηρίζει τις προσπάθειες των παρόχων ψηφιακού περιεχομένου και ψηφιακών υπηρεσιών που στοχεύουν στην εφαρμογή κωδίκων συμπεριφοράς για τον εντοπισμό, την πρόληψη και την απόσυρση παράνομου περιεχομένου·

Αντιμετώπιση του ακατάλληλου περιεχομένου

15. ενθαρρύνει την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να αναπτύξουν στρατηγικές και πρότυπα για την προστασία των ανηλίκων από την online και την offline έκθεσή τους σε περιεχόμενο ακατάλληλο για την ηλικία τους·
16. καλεί τις ενώσεις παρόχων οπτικοακουστικών και ψηφιακών υπηρεσιών να ενσωματώσουν στα καταστατικά τους ζητήματα που αφορούν την προστασία των ανηλίκων και να υποδεικνύουν την κατάλληλη ηλικιακή ομάδα·
17. παροτρύνει τα κράτη μέλη να συνεχίσουν τον διάλογο για την εναρμόνιση των κατηγοριών του ψηφιακού περιεχομένου για ανηλίκους·
18. καλεί την Επιτροπή να συνεχίσει το «European Framework for safer mobile» (ευρωπαϊκό πλαίσιο για ασφαλέστερη χρήση κινητών), αναβαθμίζοντας τις επιλογές που διευκολύνουν την άσκηση γονικού ελέγχου (για παράδειγμα, «privacy by design» (προστασία της ιδιωτικής ζωής βάσει σχεδιασμού), «by default» (προεπιλεγμένη προστασία της ιδιωτικής ζωής) και «opt-in» (ρήτρα εγκρίσεως))·

Προστασία της ιδιωτικής ζωής

19. επιδοκιμάζει την πρόταση της Επιτροπής σχετικά με τους κανόνες προστασίας της ιδιωτικής ζωής των ανηλίκων, όπως το δικαίωμα διαγραφής, το οποίο απαγορεύει τη διατήρηση επιγραμμικών (online) πληροφοριών που αφορούν προσωπικά δεδομένα ανηλίκων, επικίνδυνα για την προσωπική και επαγγελματική τους ζωή·
20. ενθαρρύνει την προώθηση χρήσιμων τεχνολογικών επιλογών σε κάθε ψηφιακό τομέα, εφόσον κρίνεται αναγκαίο, με στόχο τον περιορισμό της πλοήγησης των ανηλίκων εντός συγκεκριμένων ορίων και την υπό όρους πρόσβαση·

Δικαίωμα απάντησης στα ψηφιακά μέσα

21. καλεί τα κράτη μέλη να αναπτύξουν πιο ομοιογενή συστήματα σχετικά με το δικαίωμα απάντησης στα ψηφιακά μέσα, βελτιώνοντας έτσι και την αποτελεσματικότητά τους·

Δικαίωμα στην ψηφιακή ιδιότητα του πολίτη

22. υπογραμμίζει ότι η ψηφιακή ιδιότητα του πολίτη αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο της ευρωπαϊκής ιδιότητας του πολίτη ώστε να ευαισθητοποιηθούν οι πολίτες και να καταστούν πρωταγωνιστές στις διαδικασίες της ηλεκτρονικής δημοκρατίας·
23. καλεί τα κράτη μέλη να αντιμετωπίζουν τις ψηφιακές πλατφόρμες ως πεδία δημοκρατικής συμμετοχής·
24. υπογραμμίζει τη σημασία της προώθησης, στις ψηφιακές υπηρεσίες και στο ψηφιακό περιεχόμενο, της κατανόησης και του διαλόγου μεταξύ γενεών, φύλων, διαφόρων πολιτιστικών και εθνοτικών ομάδων·

ο

ο ο

25. αναθέτει στον Πρόεδρό του να διαβιβάσει το παρόν ψήφισμα στο Συμβούλιο και στην Επιτροπή, καθώς και στις κυβερνήσεις και τα κοινοβούλια των κρατών μελών.

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Τα παιδιά στην Ευρώπη περνούν έως και 40 ώρες εβδομαδιαίως μπροστά στην τηλεόραση. Βρίσκονται στο διαδίκτυο 88 λεπτά κάθε μέρα (2 ώρες για τις ηλικίες 15/16 ετών), ξεκινώντας κατά μέσο όρο στην ηλικία των 9 ετών, αλλά υπάρχουν και περιπτώσεις κατά τις οποίες τα παιδιά ξεκινούν πολύ πιο νωρίς, κατά την προσχολική ηλικία.

Το πρώτο ζήτημα που χρήζει αντιμετώπισης εξακολουθεί να είναι το ψηφιακό χάσμα, που στο πλαίσιο της τρέχουσας οικονομικής κατάστασης απειλεί όλες τις λιγότερο προστατευμένες ηλικίες, μεταξύ των οποίων τα παιδιά, με αρνητικές επιπτώσεις για το οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό τους μέλλον. Η πρόσβαση στον ψηφιακό κόσμο και στο λεξιλόγιό του απαιτεί παρακολούθηση, την οποία μόνο μια εκπαιδευτική συμμαχία μεταξύ οικογένειας, σχολείου και κοινωνίας μπορεί να προσφέρει.

Η παρούσα έκθεση ίδιας πρωτοβουλίας βασίζεται στις απαντήσεις που έδωσαν τα κράτη μέλη στην έρευνα που διεξήχθη δυνάμει του άρθρου 6 της σύστασης 2006/956/EK και παρουσιάζει μια επισκόπηση του θέματος που μέσα σε λίγα χρόνια έχει επιφέρει βαθιές αλλαγές στη ζωή των ανηλίκων στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το Διαδίκτυο είναι σύντροφος των παιδιών, συχνά περισσότερο από την οικογένεια, το σχολείο και τους φίλους. Οι ανήλικοι μεταξύ 9 και 16 ετών χρησιμοποιούν τον υπολογιστή για τις σχολικές εργασίες και για παιχνίδι (100%) καθώς και για να βλέπουν βιντεοκλίπ (86%), για να παίξουν με άλλους, να κατεβάζουν βίντεο και μουσική και να ανταλλάσσουν P2P (56%) και τέλος για να ανταλλάσσουν αρχεία, να επισκέπτονται ηλεκτρονικούς χώρους συνομιλίας, ιστολόγια και εικονικούς κόσμους (23%).

Το 44% των νέων χρηστών υπογραμμίζει τις θετικές ευκαιρίες που προσφέρει το Διαδίκτυο, από το οποίο δηλώνουν πολύ ικανοποιημένοι. Το 38% των ανηλίκων μεταξύ 9 και 12 ετών, και το 77% εκείνων που βρίσκονται μεταξύ 15 και 16 ετών είναι εγγεγραμμένοι σε κάποιο κοινωνικό δίκτυο. Από αυτούς, το 16% παρουσιάζουν στο προφίλ τους μια εικονική ταυτότητα και το 27% μεταξύ 9 και 12 ετών δηλώνουν μεγαλύτερη ηλικία από την πραγματική. Η πλοήγηση τείνει να γίνεται όλο και πιο μεμονωμένα, γιατί το 49% των παιδιών συνδέονται στο Διαδίκτυο από το δωμάτιό τους, το 33% από το κινητό τους τηλέφωνο ή την ψηφιακή τους ταμπλέτα, το 87% από το σπίτι και το 63% από το σχολείο. Το 50% των παιδιών μεταξύ 11 και 16 ετών δηλώνουν ότι εκφράζονται πιο εύκολα από το διαδίκτυο, παρά πρόσωπο με πρόσωπο.

Όταν οι άπειροι και αφελείς πλοηγοί του διαδικτύου, μεταξύ των οποίων μπορούν να συμπεριληφθούν και οι ανήλικοι, πλοηγούνται έχοντας ελάχιστη γνώση του τι κάνουν, χωρίς

προστασία και έλεγχο, έρχονται αντιμέτωποι με διάφορους κινδύνους, όπως για παράδειγμα η παραβίαση της ιδιωτικής τους ζωής, η εμπορική και καταχρηστική χρήση των προφίλ τους, κίνδυνοι για την υγεία, φαινόμενα εξάρτησης, στρεβλή σχέση με την πραγματικότητα και την ίδια τους την ταυτότητα.

Η επιγραμμική (online) προσφορά επιβλαβούς περιεχομένου, με έντονες αποχρώσεις βίας, διακρίσεων, σεξισμού, ρατσισμού, με χαρακτηριστικά ακατάλληλα για ανηλίκους, μπορεί να μειώσει την ικανότητα του απροετοίμαστου χρήστη να αντιληφθεί την προσβολή στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια και να διευκολύνει τη διάδοση μεταξύ των ανηλίκων της χρήσης του διαδικτύου για σκοπούς που προσβάλλουν περισσότερο ή λιγότερο συνειδητά την αξιοπρέπεια του ίδιου του ατόμου (sexting) ή εκείνη των άλλων (κυβερνο-εκφοβισμός). Το 55% των ανηλίκων δηλώνουν ότι αντιλαμβάνονται τον κίνδυνο που κρύβει το Διαδίκτυο, το 12% των παιδιών μεταξύ 9 και 12 ετών δηλώνουν ότι έχουν υποστεί παρενοχλήσεις, περισσότερο με τη μορφή εκφοβισμού (40%) παρά από περιεχόμενο και προσεγγίσεις σεξουαλικού τύπου (25%). Ειδικότερα, ο εκφοβισμός στο διαδίκτυο φαίνεται ότι αποτελεί προέκταση του εκφοβισμού που εκδηλώνεται στην πραγματική ζωή, συμβάλλοντας έτσι στην επέκταση του φαινομένου και στην πρόκληση ανάλογων συμπεριφορών.

Συχνά οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί αντιμετωπίζουν δυσχέρειες και δυσκολεύονται να συνοδεύσουν τους νέους σε μια θετική ανακάλυψη του ψηφιακού κόσμου και παραμένουν στο περιθώριο της «ψηφιακής τους ζωής», γεγονός που κάποιες φορές μπορεί να αποτελεί αιτία ή συνέπεια δυσαρέσκειας στην πραγματική ζωή. Ο γονικός έλεγχος, που πραγματώνεται με τη βοήθεια πρότυπων σημάτων ή με περιορισμένη πρόσβαση στη χρήση της πιστωτικής κάρτας και του PIN, αποδεικνύεται χρήσιμο εργαλείο για τα ραδιοτηλεοπτικά και ευρυζωνικά συστήματα που σχετίζονται με υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων, αλλά είναι ανεπαρκής και μερικώς αποτελεσματικός όσον αφορά τον ιστό και τα ηλεκτρονικά δίκτυα επικοινωνίας, λόγω της τεράστιας ποικιλίας υπηρεσιών, παρόχων και λόγω της παγκόσμιας εξάπλωσής τους.

Το σχολείο προσαρμόζεται σταδιακά στον ψηφιακό κόσμο, μέσα από τη χρήση φυσικού εξοπλισμού, προγραμμάτων και μεθόδων εργασίας που έχουν τεθεί σε λειτουργία σε 23 χώρες της Ένωσης, με ρυθμούς και μέσα που σε γενικές γραμμές δεν επαρκούν για να συμβαδίσει με τις αλλαγές που έχει επιφέρει η τεχνολογία στη ζωή των παιδιών. Το σχολείο καλείται να εκπαιδεύσει τους ανηλίκους στην πρακτική και κριτική χρήση των ψηφιακών τεχνολογιών και του Διαδικτύου, μέσα από τη δημιουργία συνάφειας τόσο με τους ενηλίκους όσο και με τους συνομηλίκους τους, υπερασπιζόμενο την πολιτιστική πολυμορφία που είναι συνδεδεμένη με το άνοιγμα προς τον κόσμο. Η εκπαίδευση επιτρέπει στους νέους να αποκτήσουν ψηφιακές δεξιότητες, αναγνωρισμένες μεταξύ των οκτώ «βασικών δεξιοτήτων» που είναι απαραίτητες για όσους ζουν σε μια κοινωνία γνώσης.

Η κοινωνία μοιράζεται από κοινού με το σχολείο αυτήν την ευθύνη, έχοντας επίγνωση των κοινωνικών και οικονομικών πλεονεκτημάτων που έχει μια κριτική, ενεργή και ασφαλής χρήση των ψηφιακών μέσων εκ μέρους των ανηλίκων, σε αντίθεση με μια χρήση που προκαλεί εξάρτηση, κομφορμιστική και αγχογόνο στάση παθητικότητας και επιθετικότητας.

Τα κράτη μέλη συνεχίζουν, με διαφορετικό ρυθμό το καθένα, να προωθούν τη γεφύρωση του ψηφιακού χάσματος και τη συμμετοχή των ανηλίκων στον ψηφιακό κόσμο, μέσω πολιτικών πρόσβασης στο Διαδίκτυο, ρύθμισης του περιεχομένου του, σεβασμού για την ιδιωτική ζωή και την ψηφιακή ταυτότητα και μέσω της εισαγωγής του βασικού προγραμματισμού ως

μαθήματος επιλογής στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Τα παιδιά, οι οικογένειες, το σχολείο, οι ακαδημαϊκοί καθώς και η κοινωνία ευαισθητοποιούνται όλο και περισσότερο όσον αφορά τα πρότυπα ποιότητας που πρέπει να πληροί ένα περιεχόμενο που απευθύνεται σε ανηλίκους, ανεξαρτήτως από τη μορφή διανομής του, αναλογική ή ψηφιακή, online ή offline και από το μέσο που χρησιμοποιείται για αυτήν (τηλεόραση, υπολογιστής, τηλέφωνο, ηλεκτρονική ταμπλέτα). Οι κατασκευαστές υλικού εξοπλισμού και περιεχομένου και οι ενώσεις τους συμμετέχουν γενικά στην κοινή έρευνα, αν και παράλληλα υπερασπίζονται την επιχειρηματική τους δραστηριότητα. Ειδικότερα, σύμφωνα με την οδηγία σχετικά με την άσκηση τηλεοπτικών δραστηριοτήτων, οι δημόσιες ραδιοτηλεοπτικές υπηρεσίες και οι υπηρεσίες πολλών καναλιών, άμεσα και μέσω των ραδιοτηλεοπτικών μέσων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχουν θέσει σε ισχύ εδώ και χρόνια την ανταλλαγή ορθών πρακτικών και μέσων παρακολούθησης των προγραμμάτων για ανηλίκους, αν και, παρόλα αυτά, ακόμα και σε περιπτώσεις στις οποίες είναι σαφής η συντακτική ευθύνη, όπως στις τηλεοπτικές εκπομπές, η προσφορά ποιοτικών προγραμμάτων για τη συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα είναι συχνά περιορισμένη.

Η ΕΕ και τα κράτη μέλη έχουν προχωρήσει σε νομοθετικές ρυθμίσεις και έχουν ενθαρρύνει την αυτορρύθμιση, κάτι που ήταν απαραίτητο δεδομένου ότι ένα τέτοιο φαινόμενο έχει πολλές κοινωνικές πτυχές οι οποίες δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν αποκλειστικά και μόνο με νομικούς όρους. Έτσι, με τη συγχρηματοδότηση της ΕΕ, δημιουργούνται χρήσιμα εργαλεία, πρώτα απ' όλα το πρόγραμμα Safer Internet, γερά εδραιωμένο σε όλες τις χώρες της Ένωσης, το οποίο μέχρι το 2013 θα διασφαλίσει έναν συντονισμό που έχει αξιολογηθεί θετικά στην ενδιάμεση έκθεση.

Στο σχέδιο έκθεσης υπογραμμίζονται τρία στοιχεία στο πλαίσιο της προστασίας των παιδιών στην ψηφιακή εποχή:

- η πρόσβαση και η εκπαίδευση στα μέσα και στα νέα μέσα,
- η προστασία, διαχωρίζοντας την καταπολέμηση του παράνομου περιεχομένου από εκείνη του ακατάλληλου περιεχομένου και των ακατάλληλων συμπεριφορών, η προστασία της ιδιωτικής ζωής και το δικαίωμα της απάντησης,
- η ψηφιακή ιδιότητα του πολίτη.

Στην εισαγωγή, προτείνεται ένα πλαίσιο δικαιωμάτων και διακυβέρνησης, το οποίο θέτει τέλος στον κατακερματισμό των νομοθετικών μέτρων και των αναφορών για την προστασία των ανηλίκων στον ψηφιακό κόσμο, που παρατηρείται επί του παρόντος στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της ιδιωτικής ζωής, της καταπολέμησης της σεξουαλικής κακοποίησης, των οπτικοακουστικών μέσων και του ηλεκτρονικού εμπορίου. Το άρθρο 24 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ελπίζει οι πολιτικές για τα παιδιά να είναι ολιστικού χαρακτήρα: επομένως χρειάζεται μια **οδηγία-πλαίσιο** προσανατολισμού, η οποία θα συνοψίζει και θα ρυθμίζει το όλο ζήτημα και μια πολυεπίπεδη διακυβέρνηση που θα επιδιώκει εναρμόνιση της προσέγγισης στα κράτη μέλη και θα ενθαρρύνει έναν καλύτερο συντονισμό μεταξύ αυτών και της ΕΕ.

Γνωρίζοντας τις πολιτιστικές και νομικές διαφορές που υφίστανται μεταξύ των κρατών μελών, σύμφωνα με τις οποίες είναι δύσκολο να εδραιωθεί ένα όριο ανάμεσα στο περιεχόμενο και στις συμπεριφορές που επισύρουν κυρώσεις και σε εκείνα που ανήκουν στη «γκρίζα» ζώνη, προτείνουμε να υπάρξει διάκριση μεταξύ αφενός του **παράνομου**

περιεχομένου, όπως οι σεξουαλικές προτάσεις (αναγνωρίζεται ως έγκλημα στη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία των παιδιών από την εκμετάλλευση και τη σεξουαλική κακοποίηση, αλλά δεν έχει ακόμα εγκριθεί ούτε έχει επικυρωθεί από όλα τα κράτη μέλη), η παιδική πορνογραφία, η παραβίαση της ιδιωτικής ζωής, τα online τυχερά παιχνίδια, οι εμπορικές απάτες, και αφετέρου των **συμπεριφορών** που ενδεχομένως να έχουν σοβαρές συνέπειες, όπως ο κυβερνο-εκφοβισμός και το sexting καθώς και όσες είναι **ακατάλληλες** για τη συγκεκριμένη ηλικία όπως οι ακατάλληλες διαφημίσεις, η βία, το σεξ και όσες προκαλούν φόβο και άγχος.

Επίσης, πρέπει να ληφθούν υπόψη ορισμένα ζητήματα του ισχύοντος πλαισίου:

Είναι αναγκαίο **να διασφαλιστεί η συνέχεια του προγράμματος Safer Internet**, και να διασφαλιστεί σε κάθε περίπτωση ότι η ευθύνη για την προστασία των ανηλίκων από **ηλεκτρονικά εγκλήματα θα ενισχύεται από τις δυνάμεις επιβολής της τάξης**, μέσα από τρόπους όλο και πιο αποτελεσματικούς και συνεργατικούς σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Πρέπει να προωθούνται δράσεις για την καταπολέμηση της επιγραμμικής (online) εγκληματικότητας που έχει ως στόχο τους ανηλίκους, οι οποίες εφαρμόζονται με επιτυχία σε πολλά κράτη μέλη, μέσα **από ανταλλαγή πληροφοριών με ISP και ESP**.

Η **αυτορρύθμιση** έχει αποδειχτεί χρήσιμο μέσο, όμως παρουσιάζει περιορισμούς οι οποίοι πρέπει να διορθωθούν σε περίπτωση σύγκρουσης συμφερόντων.

Είναι απαραίτητο τα κράτη μέλη να αναλάβουν να προστατεύουν τους ανηλίκους στον ψηφιακό κόσμο, ακόμα και προωθώντας κάθε μορφή επικράτησης των κωδικών του ως απαραίτητων για μια πλήρη και ενεργό συμμετοχή στα κοινά, έτσι ώστε να δοθεί στους ευρωπαίους πολίτες η δυνατότητα να αξιοποιήσουν την πολιτιστική και οικονομική διάσταση που έχει κάθε τύπος μέσου που συνδέεται με την ψηφιακή τεχνολογία και να συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων της Λισαβόνας, ενισχύοντας την ανάπτυξη μιας οικονομίας της γνώσης και τονώνοντας την ανταγωνιστικότητα.